

Sudionici NOB-a, antifašistički borci, partizani, vojni penzioneri bivše JNA, ratni i mirnodopski vojni invalidi i članovi Saveza antifašističkih boraca i antifašista (SABA RH) danas u Hrvatskoj nemaju nikakvih privilegija, kako se to u posljednje vrijeme izvoljeva govoriti u javnosti. Njima je nemoguće kresati prava i povlastice jer ih ionako, još od početka devedesetih, nemaju. No, ni do tada privilegije nisu bile naročito velike i imao ih je samo manji broj ljudi. Bili su to narodni heroji, borci španjolskog građanskog rata i nosioci partizanske spomenice 1941. godine. Invalidi su imali novčanu nadoknadu za invaliditet, banjska i klimatska liječenja, prednost pri smještaju u umirovljeničke domove, pomoć u slučaju smrti, pomoć u nabavci ortopedskih pomagala.

Ma kakve privilegije!

Članovi Saveza ratnih i vojnih invalida danas traže da im ukinuta prava budu vraćena. Danas u Hrvatskoj ima 2.833 ratnih i 2.620 mirnodopskih vojnih invalida. Španskih boraca više nema. Procjenjuje se da ima još oko pedesetak nosilaca partizanske spomenice 1941. godine, a živa su još samo četiri narodna heroja: Milutin Baltić, Rade Bulat, Slavko Komar i Dinko Šurkalo. U drugoj polovici prošle godine umrla su 163 ratna i 48 mirnodopskih vojnih invalida. Prosjek starosti učesnika NOB-a u SABA-u je 85 godina.

- Povlaštene mirovine imaju oni koji ih nisu stekli na temelju radnog staža odnosno oni kojima ih je dala država za neke njihove zasluge. Gotovo 99 posto svih članova SABA, partizana i vojnih lica, odradili su puni radni staž. Ja sam u mirovinu išao sa 46 godina radnog staža. Pogodnost je bila da smo mogli ići u penziju sa 35 godina radnog staža, a prosjek plaće nam je računat na temelju pet najpovoljnijih godina – kaže general u penziji Vinko Šunjara, član predsjedništva SABA RH. Dodaje da se klima u državi početkom devedesetih drastično promijenila, da su stečena prava antifašističkim borcima prepolovljena te su na taj način bili kolektivno kažnjeni. Proizlazi da su se oni borili za neku drugu državu, premda u preambuli Ustava stoji da je Hrvatska nastala na temeljima antifašizma, ZAVNOH-a i AVNOJ-a. Šunjara smatra da je to vrijedilo samo kao legitimacija za Evropu. Prije pet godina zato je donesena saborska Deklaracija o antifašizmu, čije odredbe su pozitivne, ali nisu provedene.

Antifašisti su svjesni ekonomske situacije, ne traže da im sve bude vraćeno odjednom. Ako su svi pred zakonom i Ustavom jednaki, onda ne može biti razlike u stečenim pravima između antifašista i branitelja u ratu 1991-1995, smatraju.

- Ne postoje 42 hiljade povlaštenih i privilegiranih antifašističkih penzija, kako neki tvrde. SABA danas ima oko 40 hiljada članova u 117 općinskih, gradskih i županijskih organizacija. Polovica su borci NOB-a s punim radnim stažem. Polovica otpada na, po raznim osnovama stečene, obiteljske penzije, recimo zbog poginulih boraca i slično. Iznos tih mirovina je oko 2.700 kuna, dok prosjek braniteljskih iznosi oko 5.800 kuna. O kakvim se tu privilegijama radi?! Iznos partizanskih invalidnina je 40 posto manji nego kod branitelja – napominje Šunjara.

Primanja 1990. prepolovljena

Iako su antifašistički borci otišli u mirovinu prije 1990. godine, hrvatska država im je, jedina nastala iz SFRJ, ukinula stečena prava, prepolovila im primanja te ih svrstala među redovne umirovljenike. Nasuprot tome, za 500 hiljada vojnih invalida branitelja i ratnih stradalnika od 1991. do 1995. država godišnje izdvaja tri i pol milijarde kuna. Šunjara kaže da se radi o diskriminaciji, a ne privilegijama. Od 501.666 branitelja iz registra, njih 68 hiljada prima penziju. Obitelji poginulih je 12 hiljada i 56 hiljada invalida. To je 136 hiljada mirovina ukupno, naspram 40 ili 42 hiljade partizanskih penzija, uz 18 hiljada mirovina pripadnika domobranskih formacija u Drugom svjetskom ratu.

Odnos korisnika Drugi svjetski rat-Domovinski rat je 1:3,5 s tim da se podaci u nekim dijelovima i tumačenjima razlikuju, ovisno o strani koja ih navodi.

Prema riječima generala Josipa Skupnjaka, delegacija SABA je nedavno posjetila predsjednika Ivu Josipovića i informirala ga o svom nezavidnom položaju, istovremeno izražavajući razumijevanje za trenutnu ekonomsku situaciju. Predsjednik im je obećao pomoć u provedbi Deklaracije o antifašizmu.

Milan Cimeša,

[Novosti broj 540.](#)